

TARKASTUSKERTOMUS PMA 991
 PEDERSÖRE
 PURMO SISBACKA ASPEGREN

Hjr 599 07 0053

Tarkastuskäynti 3.5.1999

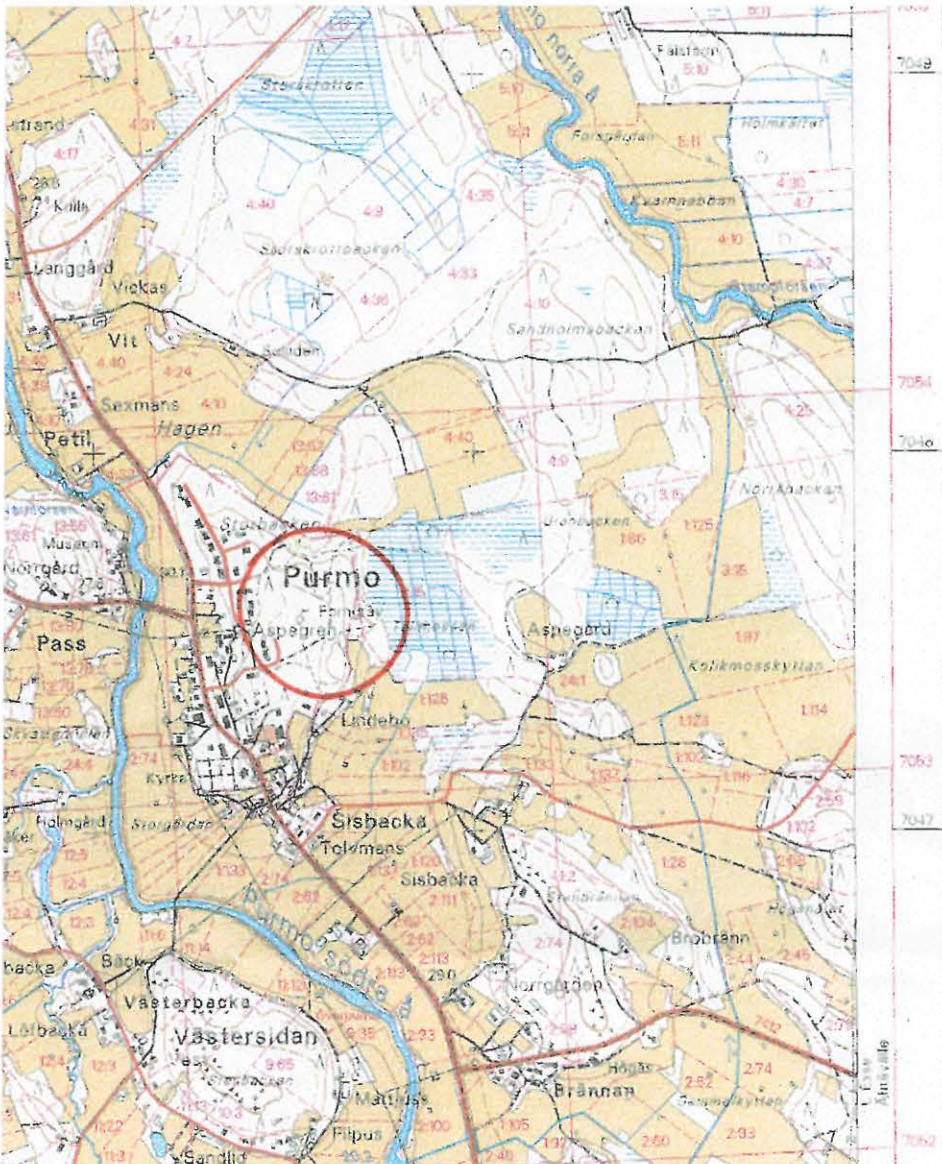
Pentti Rislä

Sijainti: PK lehti PURMO 2321 07 x=7047 56, y=2448 54, z=37

Ilmoittaja: Hans Myhrman

Kohde:

Purmon kirkosta noin kaksisataa metriä pohjoiseen kääntyy itään Aspegrenintie. Aspegrenintien päästä kääntyy pohjoiseen päättyvä tie Skatankuja ja itse Aspegrenintie jatkuu tästä risteyksestä metsäautotienä suuntaan ENE. Metsäautotien poikki kulkee SSE-NNW suuntainen polku ja tästä polusta 25 metriä itään on uusi valaistu kuntopolku. Kuntopolku kulkee läpi alueen, johon peruskartalla 2321 07 on merkitty Forngrav. Tarkastuskäynnin oppaana toimi Kurt Brandt, joka ilmoitti alueen olevan yhteismaata sitten 1700-luvulla tapahtuneen isojaon. Kurt Brandtin mukaan paikkaan ei liity tarinoita tai nimistöä, joka valaisisi röykkiöiden tarkoitusta tai alkuperää.

Alueella oli ollut kotiseutuyhdistyksen (Purmo hembygdssällskap) tekemä forngravar kyltti. Paikalla on matalaa kiviaitaa ja kiviröykkiöitä. Kivirakenteet on ladottu huolellisesti pyörityneistä luonnonkivistä kerroksittain suorakaiteiseen muotoon. Osassa on pystypaasi ja ne ovat pienempiä ja neliömäisempiä kuin keskuskivettömät röykkiöt. Alue jää notkelmana kahden kaakko-luode suuntaisen rantakivikon väliin ja on hiekkamaata. Alueelta on otettu hiekkaa, mikä on tuhonnut sekä kiviaitaa että ainakin yhden röykkiön. Kyseinen röykkiö on halkaistu hiekkaa otettaessa ja sen pystypaatenä? ollut kivi sekä osa röykkiöstä makaa hiekkakuopan pohjalla. Profiilista näkyy, että röykkiö on kasattu suoraan turpeen päälle ilman, että sen alaiseen maakerrokseen olisi kajottu. Kurt Brandtin mukaan uutta valaistua kuntopolkua tehdessä on tuhottu kokonaisuudessaan alueen komein röykkiö. Kuntopolku kulkee kiviaidan läpi ja myös vanha peruskartalle merkitty polku ja metsäautotie ovat tuhonneet kiviaitaa. Pari röykkiötä on selvästi kiviaidan rajaaman alueen ulkopuolella ja pari röykkiötä on muurin muodostamalla linjalla kohdilla, jossa kiviaitaa ei selvästi ole tai se on tuhoutunut. Loput röykkiöt (6 ehjää ja yksi tuhoutunut) ovat kiviaidan rajaaman alueen sisäpuolella.

Röykkiöitä ja kiviaitaa vastaava alue näkyy vuoden 1875 isojaon lisäyksessä (Maanmittaushallituksen arkistossa Vaasassa: Isojako 1880 Pedersöre numero 41.45b).

Pystypaadelliset röykkiöt ovat mahdollisesti kappalainen Aspegrenin määräälan rajapyykkejä ja röykkiöt alueen sisällä sekä kiviaita ovat tämän määräälan raivaamisen tulosta. Hiekkakuopan reunalla oleva tuhattu röykkiö voi olla Aspegrenin rajapyykki nro 136.

Röykkiö 1. Vanhan metsätien länsipuolella. Kivimuurin ulkopuolella. Koko 130x150 cm ja suorakaiteinen. Keskellä pystypaasi.

Röykkiö 2. Vanhan metsätien ja uuden kuntopolun välissä suuren maakiven eteläpuolella aivan kivimuurissa kiinni. 18 m röykkiö 1:stä koilliseen. Röykkiön vieressä länsipuolella pieni hiekanotto, joka aivan kiinni kiviaidassa ja maakivessä. Koko 130x150, suorakaiteinen ja keskellä pystypaasi.

Röykkiö 3. Röykkiöstä 2 noin 35 m koilliseen. Uusi kuntopolku jää röykkiöiden 2 ja 3 väliin. Röykkiössä on pystypaasi ja se muodoltaan kolmiomainen. Röykkiöstä 3 länteen neljä keskuskivetöntä röykkiötä aivan uuden kuntopolun tuntumassa. Nämä röykkiöt muodoltaan vaihtelevampia, pitkänomaisia (osin romahtaneita), mutta ladottu huolellisesti kuten pystypaadella varustetut röykkiötkin. Röykkiöltä 3 alkanut kiviaita näkyy selvänä kiertäen rinteessä kohti röykkiötä 5.

Röykkiö 4. Röykkiöstä 3 noin 35 metriä luoteeseen. Ei keskuskiveä. Röykkiön 4 ja 3 välissä suurempi hiekanotto, jonka pohjoisreunalla puolikas tuhoutunutta röykkiötä.

Röykkiö 5. Röykkiöstä 4 noin 11 m luoteeseen. Pystypaadellinen ja suorakaiteinen.

Röykkiö 6. Röykkiöstä 5 noin 60 m lounaaseen ja röykkiöstä 1 noin 38 m luoteeseen. Pystypaadellinen ja suorakaiteinen. Röykkiöiden 5 ja 6 välillä kulkee uusi kuntopolku. Röykkiö 6 jää kivimuurin ulkopuolelle ja sijaitsee aivan uudisrakennustontin rajalla ollen **tuhoutumisvaarassa**. Kurt Brandtille on lähetetty kuitunauhaa ja Museoviraston muinaisjäänköskylttejä röykkiön merkitsemistä varten.

Kiviaidat. Kiviaita on osin tuhoutunut ja osin matala ja vaikeasti havaittava ladelma. Länsireunalla röykkiöltä 1 röykkiön 6 suuntaan kiviaitaa aivan hiekkamontun reunalla osin romahtaneena. Röykkiöltä 2 kuntopolulle kiviaita myös hiekanoton reunalla päättyen suureen maakiveen. Itäreunalla röykkiön 3 kohdalta alkava matala kivimuri, joka kääntyy rinnettä seuraten kohti röykkiötä 5.

Diat 228-233:

228. Röykkiö 3. Kohti NW.

229. Röykkiö 6. Kohti E.

230. Uusi kuntopolku metsäautotieltä pohjoiseen. Vasemmalle jäävässä metsikössä röykkiö 2.

231. Uusi kuntopolku metsäautotieltä pohjoiseen. Oikealle jäävässä metsikössä röykkiöt 3-5.

232. Soranoton reunalla oleva tuhattu röykkiö in situ.

233. Soranoton reunalla oleva röykkiö profiilin tutkimisen jälkeen.

Vihreä väri- røykkiö ilman keskuskiveä. Sininen väri- røykkiö keskuskivellä. Punainen katkoviiva- uusi kuntopolku. Sininen katkoviiva- kiviaitaa selvästi näkyissä.

Vuoden 1875 isojaon karttalehtiteksti: Storskiftesräerne hela hemmanen emellan, uti Purmo skifteslag i Purmo kapell af Pedersö socken af Wasa län; upprättad vid verkställd räupstakning år 1875 af E.J.Grönroos. Förrättningen N:o 2447. Kartan ala A= Sisbacka hemman Aspegrens kapellansbo (=boställe). Kartalla 15 cm =4000 fot ja 1 fot 0,2969 metriä, kuvaan on merkitty mittakaava, mikäli tulostus ei vastaisi alkuperäistä kuvaa. Kartalla rajapyykkien numerot ovat 134-139 siten, että 139 on määräalan eteläisin pyykki ja siitä alenevassa numerojärjestyksessä vastapäivään loput.